

บทแนะนำวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ที่ศาสตราจารย์พิเศษจุลสิงห์ วสันตสิงห์เป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

“เหตุเพิกถอนคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัติ อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 : ศึกษากรณีตามมาตรา 40 (2) (ข)” ของ จุฬาวรรณ สุทธิรัตน์

ศศิพร สิงโตมาศ

Sasiporn Singtomas

เป็นที่ทราบกันดีในปัจจุบันว่ากระบวนการทางอนุญาโตตุลาการเป็นกระบวนการระงับข้อพิพาทในทางแพ่งที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นข้อตกลงที่เกิดจากหลักความเป็นอิสระในการแสดงเจตนาของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ทั้งในชั้นการตกลงร่วมกันที่จะใช้วิธีการระงับข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการ การเลือกบุคคลที่คู่กรณีแต่ละฝ่ายยอมรับเพื่อถือมาเป็นอนุญาโตตุลาการ ตลอดจนกระบวนการพิจารณาที่มีความยืดหยุ่นซึ่งเปิดโอกาสให้คู่กรณีสามารถตกลงประนีประนอมข้อพิพาทกันได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อกระบวนการดำเนินมาจนถึงขั้นที่อนุญาโตตุลาการมีคำชี้ขาดแล้ว ความศักดิ์สิทธิ์ของคำชี้ขาดก็ไม่ต่างจากคำพิพากษาของศาลเช่นเดียวกัน คู่กรณีไม่อาจอ้างหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนามาตกลงกันเพื่อยกเลิกหรือเพิกถอนการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นได้ การจะกระทำเช่นนั้นมิได้แต่เฉพาะกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

วิทยานิพนธ์เรื่อง “เหตุเพิกถอนคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ : ศึกษากรณีตามมาตรา ๔๐ (๒) (ข)” โดยนางสาวจุฬาวรรณ สุทธิรัตน์ ได้ศึกษาเหตุแห่งการเพิกถอนคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการกรณีปรากฏต่อศาลว่าการยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งเป็นเหตุแห่งการเพิกถอนคำชี้ขาดที่ศาลสามารถยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ อย่างไรก็ตาม ปัญหาการตีความว่ากรณีใดบ้างที่ถือว่าการบังคับตามคำชี้ขาดจะขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนยังมีความไม่ชัดเจนอยู่มาก ขึ้นอยู่กับการตีความบนหลักพื้นฐานทางศีลธรรมและนโยบายต่างๆ ของแต่ละประเทศ ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดโดยพิจารณาประกอบกับหลักการว่าด้วยข้อพิพาทที่สามารถระงับได้โดยอนุญาโตตุลาการ (Arbitrability) ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายของแต่ละรัฐ บนพื้นฐานว่าการยอมให้อนุญาโตตุลาการทำการชี้ขาดข้อพิพาทนั้นจะส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือไม่ หากคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทใดฝ่าฝืนหลักการดังกล่าว คำชี้ขาดนั้นย่อมถูกศาลเพิกถอนผลบังคับในที่สุดตามหลักความสงบเรียบร้อยในเรื่อง Arbitrability นั้นเอง พร้อมทั้งได้รวบรวมแนวทางการตีความของศาลไทยให้เห็นว่าพฤติการณ์ใดที่ศาลถือว่าเป็นการทำให้การยอมรับหรือบังคับตามคำชี้ขาดนั้นเป็นการขัดต่อหลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้ที่สนใจหรือปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับกระบวนการระงับข้อพิพาททางอนุญาโตตุลาการ

นอกเหนือจากเนื้อหาสาระที่สามารถใช้เป็นคำอธิบายและทำความเข้าใจของพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๐ วรรคสาม (๒) (ข) ได้เป็นอย่างดีแล้ว สิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือ รายชื่อคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ซึ่งแต่ละท่านล้วนเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการอย่างยิ่ง โดยเฉพาะประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์พิเศษจุลสิงห์ วสันตสิงห์ อดีตอัยการสูงสุดผู้ล่วงลับ ท่านไม่เพียงแต่เคยทำหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการในคดีพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชนที่สำคัญมาแล้วหลายเรื่อง แต่ยังเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการร่างและตรวจร่างสัญญาภาครัฐหลายฉบับ ซึ่งในระยะหลังคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ถูกร้องขอให้เพิกถอนมักจะเกิดในคดีพิพาทตามสัญญาภาครัฐหรือสัญญาสัมปทานที่มีมูลค่าสูง หรือที่เป็นการจัดทำบริการสาธารณะ และในปี ๒๕๔๙ หลังจากทีวิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จลงแล้ว ศาลปกครองสูงสุดในคดีหมายเลขแดงที่ อ.๓๔๙/๒๕๔๙ (ระหว่าง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ร้อง กับบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ผู้คัดค้าน) ได้มีคำวินิจฉัยว่าคำวินิจฉัยของคณะอนุญาโตตุลาการที่มีผลเป็นการแก้ไขเงื่อนไขในสัญญาให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐอันมีวัตถุประสงค์เป็นการจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งการแก้ไขสัญญาดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีตามกฎหมายว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐนั้น มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของการจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในขอบเขตอำนาจและความรับผิดชอบของรัฐ มิใช่อยู่ในอำนาจของคณะอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็นเพียงเอกชนที่ได้รับแต่งตั้งจากคู่สัญญาให้มาทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทตามสัญญาเข้าร่วมงานฯ คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในส่วนนี้จึงเป็นกรณีที่ปรากฏต่อศาลว่าการยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดดังกล่าวจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา 40 วรรคสาม (2) (ข) แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ซึ่งถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ศาลได้ตีความเรื่องที่ว่า การบังคับตามคำชี้ขาดจะขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นการขยายความตามหลักการเรื่อง Arbitrability ตามที่วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้ศึกษาไว้นั่นเอง